

Twents Gitaarfestival 2010

Morning After (Dag Vier plus Een)

Vandaag loopt mijn wekker af om tien voor halfzeven. Een venijnig contrast met de vier dagen daarvoor. Toen mocht ik zelf wakker worden zonder de zachte doch nadrukkelijke New Age klanken uit het apparaat.

Het is de dag na het Twents Gitaar Festival, de beruchte *Morning After*. De terugkeer naar de realiteit van alledag.

Ik werk mijn ochtendritueel af, hijs me in de kleren en sjok naar de ontbijt tafel. Een blik op de stereo leert me dat de Cd-speler nog aan staat. De Sampler van het Twents Gitaarfestival 2010 (een heel prettige bijkomstigheid van het donateursschap) ligt op de speler. Ik pak de hoes en laat de namen op de achterkant nog even tot me doordringen.

Morning After... In de volksmond is dit meestal de pil om de gevolgen van een gepassioneerd samenzijn te verijdelen. Het moment dat ratio en conventio het terrein dat zij aan de hartstocht van het moment hebben verloren terugwinnen door paniek over het feit dat diezelfde passie van samensmelten zich in het mini-micro-miniatuur misschien herhaalt.

Maar... *Morning After* is ook het gevoel van een kater die je op geheel natuurlijke wijze oploopt als je na een tijd onbezorgd genieten weer in het gewone stramien komt. Nee, het komt niet van de drank, of je moest tegenwoordig ook van Chaudfontaine (Sam Sam's versie van Spa Rood) dronken kunnen worden.

Een kater... Zo zou je mijn stemming van dit moment kunnen omschrijven. Eigenlijk zou ik mijn gitaar moeten pakken en met een Louis Armstrong-achtige stem een blues zingen. Net zoals in Jim ten Boske's groove workshops...

"I woke up this morning... oh yeah.../I woke up this morning.../I woke up this morning... oh yeah.... /and I just found that it was the morning after..."

Maar... ik wil helemaal niet dat de hartstocht van de afgelopen dagen wordt overvleugeld door de ratio van alledag. Ik zou haar het liefst nog een tijdje vasthouden, koesteren, de pasteltinten in klank, de schreeuw op de snaar, het contact, de saamhorigheid en de liefde voor de muziek overal in de lucht.

Op de fiets naar mijn werk mijmer ik door. Niet zonder waakzaamheid overigens, want ik bevind me in het verkeer en ik heb al eens gemerkt dat het best een eind vallen is naar de grond als je er niet op verdacht bent. Een deel van me is alert, net zoals onze poes Snoes die heerlijk kan liggen slapen maar toch bij ieder teken van onraad direct op de pootjes staat.

Vier dagen Twents Gitaarfestival 2010. De lustrumeditie.

Ik fiets ondertussen bedaard door richting mijn werkplek. Na de beklimming van het talud van de brug kijk ik al peddelend even uit over het Twentekanaal. Een paar vissers staren naar hun dobber en een vroege roeier klieft de golfslag met zijn skiff.

Met de helling mee kom ik op de oplossing voor mijn kater. Een paar koppen koffie en de start van dit verhaal, het verslag van het Twents Gitaarfestival 2010. Een heerlijke gelegenheid om al die momenten weer eens terug te halen.

En daarmee gaan we terug in de tijd...

Het Festival

Het Twents Gitaarfestival, de Organisatie

Het Twents Gitaarfestival ontstond in 2006 toen een aantal jonge gitaristen voor de eerste maal hun droom realiseerden: een laagdrempelig gitaarfestival voor zowel professionals als amateurs met als 'crime scene' Enschede. Een uitstekende plaats om het gitaarevenement nieuw leven in te blazen, want sinds het verdwijnen van het Segovia Festival en de Gitaarserie was het wat betreft de gitaar heel erg stil geworden rond de Oude Markt.

De eerste editie vond plaats in Theater Concordia. Alles -masterclasses inclus- paste daar nog in.

Daarna zette de organisatie -Bobby Rootveld, Jaap Majoor, Niels Ottink en Paul Driessen- de groei erin, zodat het festival verspreid raakte over twee locaties, het Artez Conservatorium en het Theater Concordia. Beiden bevinden zich gelukkig op

loopafstand met toch een tikkeltje uitdaging om na een uitgelopen Masterclass in een sprintje toch het lunchconcert te halen.

Bij de festivals daarop was het conservatorium het toneel voor Masterclasses, workshops en de voorrondes van de concoursen, en het Theater Concordia voor de concerten en de finalerondes.

Drie edities schreven sinds de eerste in 2006 geschiedenis, zodat we dit jaar aan het eerste Lustrum toekwamen.

Lustrum... raar woord eigenlijk, maar wel een woord met een historische achtergrond. In de Romeinse tijd bracht het volk eenmaal in de vijf jaar op een veld in Rome -het Campus Martius ofwel Veld van Mars- een zoenoffer aan de god Mars, de god van de oorlog. Campus Martius is tegenwoordig compleet volgebouwd en staat bekend als het district Campo Marzio waar je bezienswaardigheden als het Pantheon en Piazza Navona kunt vinden.

De Romeinen waren erg goed in oorlog voeren en wilden dat zo houden, vandaar hun 'sponsoring' van de oorlogsgodheid. Dat offerfeest noemden ze Lustrum.

Deze vijfde editie van het Twents Gitaarfestival is met recht een illustre lustrum! Welk gitaarevenement in het oosten van het land bestaat al langer? Daarvoor moet je nog net niet de IJssel over!

Qua organisatie was het festival identiek aan vorig jaar. Een formule die werkt hoeft je ook niet te veranderen. Wel hebben de deelnemers de gelegenheid om een evaluatie in te leveren, een nuttige feedback voor de puntjes op de 'i'.

Over sponsoring gesproken: Fundraising is een belangrijke activiteit van de organisatie om sponsors te werven. Dit jaar kon het festival een nieuwe hoofdsponsor aantrekken, die tevens zijn naam aan de concoursen van de eerste, tweede en derde categorie verbond.

De nieuwe hoofdsponsor is Axis Media Ontwerpers, een onderdeel van de Axis Media Groep. Het bedrijf houdt zich bezig met communicatie op allerlei terreinen, van technische documentatie tot videoproducties, van communicatiestrategie tot webdesign. Hun website geeft een goed idee over hun activiteiten, aan animaties geen gebrek!

Een deel van de deal was de upgrade van de website van het festival en al het promotiemateriaal zoals de folder en de aanplakbiljetten. Ik moet zeggen dat het er strak en gelijk uitziet, in een mooie rustige kleurstelling.

Ikzelf heb als technisch auteur met Axis te maken gehad, ze hebben bij ons bedrijf een organisatieonderzoek gedaan en een aantal cursussen gegeven op het gebied van doelgroep analyse en gebruikersprofielen. Tijdens die cursussen bleek dat Axis van vele markten thuis is en duidelijk innoverend werkt.

Axis is niet de enige die een bijdrage levert aan de financiering, talloze sponsors dragen met hun (financiële en materiele) medewerking een steentje bij om de begroting rond te krijgen.

Je hebt echter weinig aan fondsen als er geen mensen zijn die voor het evenement aan het werk willen. Het Twents Gitaarfestival heeft die mensen, een hele schare trouwe vrijwilligers die zich inzetten om alles soepel te laten verlopen.

Ook dit jaar weer waren de bedrijfshulpverlening (verplicht item bij grote evenementen), concours- masterclass- en workshopbegeleiding, niet te vergeten de catering en de Cd-verkoop weer tiptop in orde.

Een dikke pluim voor organisatie en vrijwilligers!

Hommage

Het Twents Gitaarfestival kent buiten de vier gitaristen van de organisatie nog twee gitaristen die zich van het begin af met raad en daad hebben ingezet om het evenement een succes te maken. Daarom speciaal voor hen deze hommage.

Jim ten Boske was er vanaf de eerste keer bij om workshops groove en improvisatie te geven, zodat we leerden om met kleine thema's en subtiele accoordenschema's gezamenlijk de leuke dingen te doen die muziek een sociaal evenement maken. Lekker met een stel jammen en een tikkeltje uit dat isolement komen waarin je jezelf als (klassieke) solo-gitarist toch een beetje bevindt.

Always Grooving Strong, Jim!

Yves Storms vertegenwoordigde al die tijd de klassieke zijde van de gitaar. Het was ontzettend jammer, maar hij kon er deze keer helaas niet bij zijn wegens een nare blessure waarvoor de dokter hem absolute (speel)rust voorschreef.

Ik vind het heel spijtig dat ik hem niet persoonlijk met dit lustrum kon feliciteren. Ik heb in die vijf jaar driemaal masterclasses bij hem gevolgd en ik leerde hem kennen als een aimabel mens en een uiterst capabele musicus en muziekhistoricus die je spel op zijn waarde weet te schatten, maar tegelijkertijd duidelijk de puntjes op de 'i' zet en je muzikaliteit helpt verbeteren. Dat alles gelardeerd met prachtige uitdrukkingen in de zoete spraak van het zuiden.

Yves, ik wens je een voorspoedig herstel toe en ik hoop echt dat ik je het volgend jaar weer kan ontmoeten bij masterclass en op het podium!

Dag Een

Duo Melis

Laat Dauwtrappen

Hemelvaart maakte dit jaar zijn reputatie helemaal waar. Ellendig koud weer met een spatje regen en middagtemperaturen die maar net boven de tien graden wilden komen.

Mijn Lief zou deze keer helemaal voor het vervoer zorgen, omdat de parkeerregels in Enschede veranderd waren, je moet nu ook op zon- en feestdagen meer dan 2 euro per uur dokken. Halen en brengen was dus veel voordeliger.

Door het matige weer was het aantal dauwtrappers minimaal. Geen gezinnen op de fiets, geen jongeren met een Ghettoblaster op de bagagedrager of een krat bier op de stang.

Toen ik de voormalige Grolsch Brouwerij en de kruising Deurningerstraat - Roomweg passeerde, realiseerde ik me dat het vandaag -13 Mei- ook 10 jaar geleden was dat de vuurwerkkramp in Enschede plaatsvond.

Ik herinner me dat nog goed, het was een prachtige dag en ik zat in de tuin op die middag min of meer aan de stoel gekluisterd vanwege een kapotte knie, meer dan op krukken een beetje rondstropelen lukte me toen niet.

Het knallen van het kleine vuurwerk en de twee rampzalige explosies waren bij mij thuis in Hengelo duidelijk te horen. De wijk Roombeek draagt nog steeds de sporen van die ellende, alle herbouw ten spijt. Vandaag zou er een herdenking plaats vinden, en dat was de reden dat het avondconcert later zou beginnen.

Mijn Lief zette me aan het eind van de Van Essengaarde vlakbij het Artez Conservatorium af, dus een lange wandeling was niet nodig. Ook op dat kleine stukje kon je nog wel iets karakteristieks meemaken. Een zwerver sjokte met zijn spullen voort en een magnetron lag dodelijk gewond met zijn printplaat bloot in een paar onderdelen op straat.

Maar straattaferelen schilderen was niet mijn doel vandaag. Ik liep het conservatorium binnen en kreeg bij het horen van steelstringklanken warempel een beetje gevoel van thuiskomen.

Het festival kon beginnen!

Workshop Jim en Paul

Traditiegetrouw is de workshop van Jim ten Boske en Paul Driessen de eerste activiteit van het festival. De ruimte beperkte de omvang van de groep tot ongeveer de helft van de deelnemers.

Wat dat betreft is het toch heel jammer dat Artez de oude Orgelzaal tot opnamestudio heeft omgebouwd, want daar paste iedereen wel in. Het is gewoon ontzettend leuk om de eerste activiteit met alle of in ieder geval de meeste deelnemers te doen, want dan kun je een beetje kennismaken.

Het eerste programmapunt is altijd even aftasten. Paul had een aantal fragmenten met pentatonische toonladders bedacht en Jim voegde daar een aantal ritmische patterns aan toe. Resultaat werd een four-part-piece met bas, slag, middenstem en lead waarvan de fragmenten in tijd verschoven waren, er zat steeds een tel tussen. Muzikaal een complexe constructie, maar het klonk leuk op het laatst.

We sloten af met een rondje estafette-improviseren met dezelfde pentatonische toonladder. Leuk te horen wat de mensen ad hoc even bedenken!

Concert Eric Franceries

Eric Franceries was voor mij een onbekende, dus het was mooi meegenomen dat via het concert kennis kon maken.

Internet helpt bij de achtergrondinformatie. Bij het schrijven van het verslag heb ik dan ook continu Firefox met Google en Youtube openstaan. Zijn website heeft iets speels met een minimal design en een foto met een knipoog.

Als klassiek gitarist verbindt hij de wereld van de formele klassieke muziek en de lichte muze, zoals de jazz. Deze mix doet me een beetje aan Roland Dyens denken.

Die mix vind je ook in zijn programma terug.

Hij opende het openingsconcert van het festival met *Capriccio Diabolico* van Mario Castelnuovo Tedesco. Deze hommage aan Paganini heeft alle kenmerken van het werk van deze viool- en gitaarvirtuoos. Paganini werd bekend om zijn Caprices voor viool en zijn bijnaam *Il Diavolo*, dus je ziet, wat Castelnuovo Tedesco's stuk betreft geldt *Nomen est Omen*.

Ook wat betreft muzikale inhoud trouwens, want *Capriccio Diabolico* is razend moeilijk. Franceries bracht dit stuk dat een mooie melodie koppelt aan snelle loopjes met elan.

Er volgde een *Sonate* van Domenico Scarlatti, die mij onbekend was. Nu ken ik alle 550 Sonates niet, dus ik vroeg Liz Day, onze onbetwiste Scarlatti specialiste, of zij het wist en verbazingwekkend, ze kende het werk ook niet. Pas ontdekt materiaal?

De *Aires de Sevilla* van Jose Maria Gallardo Rey verbonden flamenco elementen met modernere jazz. Ik vond er een paar hele mooie wendingen in zitten.

Toen kwam er een razend ingenieus gearrangeerd stukje filmmuziek, *Variations Impossible* van Denis Mortagne. Het thema van Mission Impossible met het swingende basthema werd op allerlei mogelijke manieren uitgewerkt. Een mooi stuk.

Alexander Vinitzky tekende voor het volgende stuk, *Waiting for News*. Wat een heerlijk stukje in latin swing! Er zaten een paar akkoordwendingen in die je een gevoel van *Domweg Gelukkig in de Dapperstraat* bezorgden.

Temptation of the Renaissance van Stephan Rak is een goede bekende van me, het stuk staat bij mij in de steigers als mijn enige licht moderne stuk (;-) is het mijn leraar toch gelukt!). Na Franceries' uitvoering stelde ik vast dat ik nog flink moet oefenen!

Emilio Pujol componeerde *Guarija* met de karakteristieke 3/4 - 6/8 wendingen. Een lekker en gezellig stukje muziek om naar te luisteren.

Het laatste programmapunt was *Lamentos do Morro* van Garoto (een pseudoniem voor Annibal Augusto Sardinha). Het stuk had een opmerkelijk begin met een kerkklok achtig geluid en een morbide sfeer. Al heel snel sloeg de stemming echter om naar een stuwende latin swing met felle virtueuze passages. Een opmerkelijk stuk muziek, waarbij de treurnis verpakt was in de weemoed van de akkoordovergangen.

Na het verdiende applaus had Eric Franceries nog een toegift voor ons, het bekende *Nuages* van Django Reinhard. Hoevelen hebben deze jazz standard niet gearrangeerd! Franceries voegde een jazzy element toe en varieerde er lustig op los.

Vorrondes Axis Gitaar Concours Cat. 1

Het concours van het Twents Gitaarfestival heeft dit jaar een andere naam, het Axis Gitaar Concours. Dit wordt dus de eerste editie.

De indeling is nog steeds in drie categorieën, een voor de profi's, eentje voor de jonge amateurs tot 15 jaar en eentje voor amateurs ouder dan 15 jaar.

Het Axis Gitaar Concours Cat. 1 heeft voorrondes waaruit vijf finalisten komen die om de eerste plaats gaan strijden.

Dit jaar waren de voorrondes op de eerste dag al. Ik vond dat wel een goed idee, alhoewel degenen die ver moeten reizen daar misschien anders over denken. Uit de mededelingen vooraf bleek dat de regels waren aangescherpt. Muziek op tijd inleveren bij de jury en Masterclasses volgen was het parool. Anders dreigde diskwalificatie.

Ook dit jaar vonden de voorrondes plaats in de balletzaal, in de volksmond ook wel spiegelzaal geheten. Je kunt door te talloze spiegels aan de wand iedereen, spelers, publiek en jury zo van alle kanten bekijken. Wel vervelend, want je zit zo mensen onwillekeurig recht aan te kijken. Gordijnen ervoor hangen was echter geen optie, want dat dempte het geluid te veel. Dus moesten we het met het extra uitzicht doen.

Uiteindelijk betraden 19 kandidaten het strijdperk. Ik zag in de lijst een aantal spelers van vorig jaar en een regiment nieuwe namen. Wat direct opviel was dat het aantal dames minimaal was, slechts een.

Zij presenteerden hun vaardigheid voor een stevige jury. Onder voorzitterschap van Matijs de Roo namen Jacqueline Snel, Celia Preuschoff, Izhar Elias, Ed Westerik, Gerard Kroeze (allen gitaristen) en Annette Kruisbrink (gitariste/componiste) plaats.

Ivan Petricevic, een van de finalisten van vorig jaar, beet de spits af. Hij bracht de *Hommage a F. Mompou* van Dusan Bogdanovic met een mooi gebonden melodie en een ingetogen sfeer voor het voetlicht. Precies de sfeer van een groot aantal van de pianowerken van Federico Mompou zelf.

Met *Caprice Nr. 7* van Luigi Legnani was het gedaan met de rust. Petricevic speelde het zo virtuoos dat ik de muzikale lijn niet meer kon volgen. Het is natuurlijk de vraag of muzikaal overzicht de bedoeling was, want de 19e eeuwse componisten waren lang niet altijd wars van een beetje show.

Het *Allegro* uit de *Sonata Giocosa* van Joaquin Rodrigo werd zijn derde stuk. De klank verraste me, de gebruikelijke scherpe Rodrigo harmonieën bleven hier sterk op de achtergrond. Petricevic speelde het meeslepend vrolijk en gaf het stuk een feestelijk volks karakter.

Michael Vihula loste Ivan Petricevic af met twee stukken, een *Bolero* uit de *Grand Serenade* van Napoleon Coste en een *Prelude in E klein* van Nikita Koshkin.

De *Bolero* moest een beetje op gang komen, Vihula speelde het stuk heel virtuoos maar kon soms niet helemaal bij het dansante blijven. Nu valt dat ook niet mee in deze compositie waar een paar uitgestrekte snelle toonladderpassages in voorkomen.

Prelude in E klein werd een juweeltje dat in omfloerste en geheimzinnige klanken van vraag en antwoord startte en uiteindelijk uitmondde in een heftige finale in triolen en een uitsterven naar stilte. Dit was verreweg Vihula's beste stuk.

De derde kandidaat -Dmitry Rodichev- speelde een paar delen uit de suite *Light Frameworks* van de gitarist/componist Nicola Japelli. Het *Moderatamente* was een arpeggiostuk met spannende wendingen. *Vivace e ritmico* deed me met al zijn drukte een beetje denken aan een nummer van de popgroep Yes uit de zeventiger jaren.

Kandidaat vier werd Marcus Strand die met een heel apart model gitaar naar voren kwam. Het was een tien-snarige gitaar volgens mij. Zijn stuk werd Johann Sebastian Bach's *Prelude in E* uit BWV1006a, de vierde luitsuite.

Hij startte dit lastige werk overtuigend met een goed gevoel voor frase en adem. Ik vond het geluid van de gitaar spectaculair, het leek alsof de klanken ruimte kregen, bijna een beetje nagalm.

Jammer genoeg sloeg toch het noodlot toe, Bach werd alweer een killer. Toch pakte hij het stuk na een tijdje zoeken zonder verdere haast op, terwijl je dat bij enige paniek wel verwachten zou.

Albert Pia Comella nam het stokje over. *Elogio de la Danza* van Leo Brouwer werd zijn gooi naar de finale. Hij ademde zijn muziek hartstochtelijk mee en wist vooral in de passages met rusten binnen het *Lento* spanning in de uitvoering te brengen. Jammer genoeg werd het snellere *Ostinato* een beetje stroperig. Het bleek een uitdaging om de losse passages tot een geheel te smeden.

Omstreeks deze tijd werden we voor de verandering opgeschrikt door de ultieme bereikbaarheidswang van de huidige tijd. Een mobieltje ging af. De andere kant nam echter geen genoegen met de redelijk snelle afweerreactie van de betrokkene, een sms-beltoon verbrak de stilte. En toen daar niet binnen enkele minuten reactie op kwam belde de andere kant nogmaals. Wie weet was het dringend, maar in ieder geval was het hinderlijk. Het komt nog eens tot een mobieltjesverbod bij concerten! (inleveren bij de zaal..)

Biplaw Singh komt uit India. Hij bracht een compositie van Nikita Koshkin, de *Usher Waltz*. Gezien de atmosfeer is dit stuk muziek inderdaad gebaseerd op een verhaal van Edgar Allan Poe, *The Fall of the House of Usher*. Zo te horen was het een heel lastige compositie, zeker in het bijna cynische walsgedeelte. Jammer genoeg kwam de dynamiek er wat minder uit, totdat in het stuk het House Usher uiteindelijk instortte en ten onder ging.

Toshiuki Kumagai komt uit Japan, maar studeert in Wenen, wat uiteraard enorm scheelt op de reis. Hij begon met een oude bekende van me -*Ricercare 57 La Compagna* van

Francesco da Milano. Een capo op de derde fret zorgde voor een luit-achtige klank. Hij speelde de driestemmige textuur van het stuk met een heel eigen interpretatie van *accelerando* en *decellerando*.

Zijn tweede stuk werd *Preludio Epigramatico Nr. 4* van Leo Brouwer. Dit korte bijna etude achtige stuk vormde een prettig contrast met Da Milano. Ook hier een meer traditionele dan moderne Brouwer.

Het was tijd voor de enige vrouwelijke kandidate, Geneviève Lannoy. Zij kwam als eerste voor de dag met *Alcazar de Segovia* uit de suite *Castillos de Espana* van Federico Moreno-Torroba. Lannoy bracht het stuk met een warme toon, maar ik kon soms de samenhang tussen de fragmenten niet helemaal volgen.

Ze sloot haar bijdrage af met twee *Caprices* van Luigi Legnani. Nr. 7 hadden we vandaag al eerder gehoord, Nr. 2 herinnerde ik me nog uit het boek *The Classical Guitar* van Frederic Noad. Twee virtuoze stukjes, waarbij je het gevaar loopt dat snelheid ten koste gaat van nauwkeurigheid. En dat gebeurde hier enigszins.

Bert Maggen speelde *Sevilla* uit *Suite Espanola* van Isaac Albeniz. Hij zette het snelle delen enthousiast in en zorgde daarna met het langzame deel voor een oase van rust in deze drukke Spaanse stad. Ik vond zijn spel potentie hebben.

Het podium was aan Naoki Ikuta met twee delen -*Evocation* en *Dance*- uit de suite *Whirler of the Dance* van Carlos Rafael Rivera. Ik vraag me na wat onderzoek wel af waarmee die *Evocacion* overeenkomt, want de titel komt in het stuk niet voor.

De dans is een volgorde van stuwende ritmepatronen met zeer eigentijdse harmonie. Het stuk zelf sprak me qua compositie niet zo aan, maar het werd me wel duidelijk dat de gitarist de dans in de vingers had.

Ondrej Pavlicek ging de uitdaging aan met de *Passacaglia* uit *Tres Piezas Espanolas* van Joaquin Rodrigo. Dit stuk begint met een eenstemmig thema in de bas en het is de bedoeling dat dit ondanks alle harmonische en ritmische capriolen gedurende het hele stuk duidelijk hoorbaar blijft. Wel dat lukte hem!

David Margolis ging weer een stukje terug in de tijd met *Prelude* en *Gigue* van Partita Nr. 3 BWV1006 van Johann Sebastian Bach. Een uitdaging om de snelle delen te nemen! Margolis had een eigenzinnige maar wel licht gehaaste interpretatie.

Ruben Bettencourt speelde hedendaags met het deel *Snowdrop* uit de suite *3 Forest Paintings* van Konstantin Vassiliev. Hij bracht het expressief in zowel spel als bewegingen.

Hij sloot zijn onderdeel af met een stukje gitaaratletiek: *Etude 12* van Heitor Villa Lobos. Een virtuoos stuk muziek waar je volgens mij lang op moet studeren.

Michal Staniewski wijdde zich aan een van de meest gespeelde gitaarcomponisten, Leo Brouwer dus. Hij bracht de *Hika 'In Memoriam Toru Takemitsu'*. Een opmerkelijk stuk

waarin in een aantal passages het beeld van verstilde Japanse landschappen in pentekening op rijstpapier direct bovenkomt.

Staniowski bracht het met een goede balans tussen rust, spanning en virtuositeit.

Marcus de Jong had besloten om de *Bagatelle 1* van William Walton te spelen. Wel in dit geval werd mijn luisterplezier door de compositie an sich een beetje verijld. Wat een warrig stuk! Wel, dat ligt aan mij, mijn denkraam zal het wel niet bevatten. De Jong deed zijn best om de compositie goed te brengen, maar ik schakelde gewoon af.

Jona Kesteley was een van de kandidaten van vorig jaar. Hij zette muziek van een tijdgenoot van William Walton neer, *Lento* en *Rondo* uit *Sonatina for Guitar* van Lennox Berkeley.

Ik moest toegeven dat ik weliswaar in iets mindere mate dan bij Walton het gevoel kreeg dat ik geen hout van de muziek snapte. Dat nam niet weg dat Kesteley het met een goede afwerking ten gehore bracht.

Jean Francois Macq interpreteerde twee delen van de *Suite en La* van Manuel Ponce, een stuk waarvan men lang dacht dat het een nieuw ontdekt werk van Leopold Sylvius Weiss was. *Prelude* en *Allemande* passeerden de revue, beiden helder en netjes afgewerkt gespeeld.

De *Sonata* van Antonio Jose hadden we deze competitie tot nog toe niet gehoord. Hartmut Menning Mentz bracht hier verandering in, hij speelde het eerste deel *Allegro Moderato*. Hij speelde de muziek mooi sonoor en gaf duidelijk de structuur aan, iets wat in een lang deel zoals dit voor de luisteraar absoluut noodzakelijk is.

Fabian Freesen, een bekende van twee festivals terug, sloot het programma af. Zijn bijdrage leek qua structuur heel erg op die van Ruben Bettencourt, allebei een deel uit dezelfde suite van Vassiliev en allebei een Etude van Villa Lobos.

Dance of the Forest Ghosts van Vassiliev werd een duizelingwekkende uitvoering met al die snelle loopjes. Twee snelle hoekdelen omsloten een rustige passage waarmee je als luisteraar wat kon uitblazen. Netjes gespeeld met hier en daar wat verfrissend risico.

De *Etude 7* van Villa Lobos bracht razendsnelle loopjes met als contrast lastige arpeggio passages waar je de melodie er goed bovenuit moet tillen. Freesen bracht het contrast in het stuk, maar waakte ervoor de loopjes gevaarlijk te laten worden.

Dat was een lange zit (het was inmiddels bijna halfzes). Geen stopwatchdiskwalificaties deze keer, ook al heb ik het klokje eenmaal uit de zak zien komen.

De jury zou zich gaan beraden over de uitslag. Ik ging ondertussen met een beetje apart gevoel naar buiten.

Onwillekeurig vergelijk je gebeurtenissen als deze voorrondes met de jaren daarvoor. Ik weet niet waaraan het heeft gelegen, maar als ik daarbij aan het verleden denk, heb ik

het gevoel dat dit jaar de uitvoeringen op een aantal uitzonderingen na veel voorzichtiger waren. Het leek soms alsof een aantal spelers zich soms iets inhielden bij de presentatie.

Hoe dat nu komt? Door het gevoel rond de crisis misschien (risico nemen blijkt gevaarlijk)? Of is het net zoals met de wijn, het ene jaar heeft meer rijping nodig dan het andere? Of zaten er de afgelopen jaren er een paar markante persoonlijkheden tussen (;-) Ik moet even aan Sabrina Vlaskalic denken). Ik weet het niet, maar het viel me op.

;-) Het kan natuurlijk ook zijn, dat ik dit jaar gehoorschade heb opgelopen. Hoe dan ook, de finale zal het uitsluitsel geven.

Concert Duo Melis

Vanmiddag vond de eerste ronde van het Axis Gitaar Concours plaats, en zoal gebruikelijk kwamen nu wat mededelingen en de uitslag. De finalisten zouden in volgorde van opkomst worden Ruben Bettencourt, Michal Stanikowski, Albert Pia, Fabian Freesen en Jona Kesteley. n.

Het eerste avondconcert bracht de verrassing van dit festival. Het Duo Melis, bestaande uit Susana Prieto en Alexis Muzarakis, verving Yves Storms en het Spiegelkwartet omdat Yves Storms door een blessure niet kon spelen.

Ze speelden het concert in een opvallend 'close' opstelling. Iets minder stereo effect, maar het bleek cruciaal voor de eenheid van de muziek.

Duo Melis startte met vuurwerk. Een aantal dansen uit de Zarzuela *La Vida Breve* en de balletsuite *El Sombrero de Tres Picos* van Manuel de Falla. Deel daarvan was een uitvoering van de *Danza de la Molinera* die je ook weleens als solo hoort.

Met zo'n spectaculaire uitvoering als Duo Melis op de planken zette is de titel van een stuk niet belangrijk meer. Het was spetterende muziek met razendsnelle rolwisseling tussen de partners, iets wat ik in duo muziek erg kan waarderen.

Het volgende stuk was wat meer gepolijst en klassieker van aard. *Valses Poeticos*, een set van zes walsen van Enrique Granados. Mijn favoriete uitvoering van dit stuk was die van Alicia de Laroccha op piano. Ik zeg 'was' want ik heb er nu een favoriet bij. Duo Melis bracht het stuk in een heerlijke balans tussen rustig en gepassioneerd. Zo mooi kun je het op de piano vast niet spelen!

Het laatste stuk voor de pauze bracht ons de Argentijnse tango: *Otono Porteno* uit de 'vier jaargetijden' van Astor Piazzola. Een heftig arrangement waarmee Duo Melis de mogelijkheden van het stuk helemaal uitbuitte.

Na de pauze ging het terug in de tijd met een aantal stukken -*La de Caze*, *La D' Hericourt* en *La Suzanne*- van Claude Benigne Balbastre, een leerling van Jean

Philippe Rameau. Een mooi stuk Franse Barok waarin je bepaalde kenmerken -zoals de swingende baslijn uit *Barricades Mystérieuses* van Couperin- duidelijk terughoorde.

Mario Castelnuovo Tedesco componeerde de spectaculaire *Sonata Canonica*. Het spectaculaire zat in de hoekdelen en de lyrische *Sicilienne* bracht de heerlijke rust na alle drukte in de muziek.

Het laatste stuk was *Danzas Argentinas*, een compositie van Alberto Ginastera. Als je al een beetje gewend bent aan de klanken van zijn *Sonate Op. 47*, dan kun je dit ook waarderen. Duo Melis speelde drie dansen, het dansante *Danza del Viejo Boyero* (de oude visser), het lieflijke *Danza de la Moza Dolosa* (het mooie meisje) en het stevige *Danza del Gaucho Matrero* (de nomade).

Na de staande ovatie kwam er nog een toegift, waar ik helaas de titel van vergeten ben.

Mijn indruk? Ik was compleet verrast. Wat een samenspel, wat een eenheid! Alles paste naadloos op elkaar. En dan vooral de toon van Susana Prieto, die in alle registers -ook op de Mount Everest bij de hoogste frets waar ze heel vaak bivakkeerde- stond als een huis.

Ik heb genoten!

Dag Twee

Duo Niehuesmann

Masterclass Frank Bungarten

Frank Bungarten uit Duitsland was voor mij geen onbekende als gitarist. Jaren geleden stuitte ik op een mooie opname van 3 vioolsonates van Bach uit 1987(!) en lang daarna kwam ik een fraaie CD 'La Traviata' tegen met daarop stukken van Sor, Giuliani, Mertz en Tarrega. Live had ik hem echter nog nooit horen spelen, maar de CDs, vooral die van Bach, maakten bij mij veel indruk.

Ik zorgde er dus voor om op tijd aanwezig te zijn. Toen kon ik nog mooi een stukje meepikken van een van de deelnemers die als droom had om de *Chaconne in D* van Bach eens in zijn geheel te spelen. Bungarten moedigde hem aan om dat zeker te doen, maar wel in zijn eigen tempo. Dat leek mij ook heel verstandig!

Toen was ik aan de beurt. Ik had de *Fantaisie Les Adieux* van Fernando Sor voorbereid, een stuk dat ik de afgelopen jaren al een aantal malen had opgepakt en dat me uitstekend materiaal leek voor een Masterclass.

Ik speelde het zo goed en zo kwaad als het ging voor. Uiteraard ging het niet zo goed als in mijn eentje op de gitaarzolder thuis, maar ik speelde in ieder geval zonder grote uitglijders tot het einde.

Bungarten's commentaar op mijn muzikale idee van het stuk was positief. Ik wist wat ik met het stuk wilde bereiken en dat was voor een luisteraar interessant.

Alleen bij de manier waarop ik dat idee uitvoerde vond hij dat er nog veel winst was te behalen. Twee zaken sprongen eruit, mijn (lang niet altijd consistente) wisselslag en de manier van aanslag. Beiden aspecten van de rechterhand.

Wat de wisselslag betreft, heeft hij gelijk. Ik ben slordig in de rechterhandvingerzetting en concentreer me meer op de linkerhand. En dat is dan zeker in de loopjes soms hinken geblazen. Ik neem het me vaak voor om er iets aan te doen, maar even vaak verslapt het weer.

Die consistente wisselslag kan een duidelijk punt van verbetering worden, ik ga er de komende tijd hard aan werken. Hij liet me als voorbeeld zijn studiepartijen zien, en inderdaad alle vingerzettingen, zowel rechts als links had hij met groot detail aangetekend.

Zijn opmerking over mijn wijze van aanslag was van een heel andere orde.

Ik speel zelf blijkbaar veel vanuit de uiterste vingerkootjes. Daardoor heb je minder 'momentum' bij tirando spelen dan als je vanuit het middelste kootje speelt, simpelweg omdat je dan meer 'slag kunt zetten'.

Ergo, voor een bepaalde luidheid moet je in mijn geval evenredig meer kracht zetten. En kracht zetten wekt spanning in je hand. En spanning weerstreeft ontspanning, zodat je minder snel weer aan kunt spannen. Al met al kost dat snelheid en souplesse. Een onvermoed lawine effect.

Het valt me al tijden op dat fysieke aspecten van het gitaarspel in de laatste decennia een grote aandacht hebben gekregen. De boeken van Aaron Shearer illustreren dat bijvoorbeeld treffend met opmerkingen en oefeningen rond ergonomie en optimalisatie van het hele bewegingsapparaat rond de gitaar.

Heel gaandeweg zet zich ook een trend in van de holistische benadering, de wijze waarop lichaam en geest bij het gitaarspelen in harmonie zijn, of juist niet. De kale technologische oefeningen waar ik vroeger zo'n hekel aan had, krijgen een breder kader.

De Masterclass van Frank Bungarten leverde me daarvoor een treffend voorbeeld. Want, verbaas je niet, we zijn *drie kwartier* bezig geweest met *een enkel* aspect van *een enkele* vinger. En die tijd blijkt veel te kort.

Bungarten analyseerde de beweging van de aanslag van de rechterhand.

Impuls - ontspanning, Impuls - ontspanning. De vinger 'treedt naar voren', bouwt op de snaar de spanning op voor de aanslag, voert de aanslag uit en ontspant zich daarna in een rustpositie tot hij weer nodig is.

'Da's toch logisch?' zegt iedereen nu.

Maar, denk eens aan die rustpositie. Wat doe je daarin eigenlijk? Hoe zit het met de controle? Bungarten's postulaat was dat je in ontspanning de controle los *mag* laten. Je maakt je geest wat die vinger betreft als het ware even leeg. Totdat het nodig is om de teugels weer even aan te trekken en een nieuwe aanslag te maken. Dus, hoe kort ook, na ieder moment van inspanning volgt even een moment van totale ontspanning.

Impuls met controle - ontspanning met loslaten, Impuls met controle - ontspanning met loslaten.

Het bewustzijn, je geest leeg maken, het loslaten... Dat is een kunst die overal ter wereld door de grote en kleine spirituele richtingen wordt beschreven en onderwezen. Yoga, Zen, Meditatie in allerlei stromingen. Een kunst die gezien de huidige wereldproblematiek niet frequent wordt beoefend.

Dat daar bewuste oefening voor nodig is, lijkt me duidelijk. Probeer maar eens een korte tijd je geest leeg te maken en helemaal nergens aan te denken, het denken (en piekeren) als het ware los te laten en er gewoon 'te zijn' en niks anders. Hoe lang duurt het dan voordat je agenda weer voor je geestesoog verschijnt? Of dat probleem waar je al jaren mee worstelt? Of de gedachte aan die persoon waar je verliefd op bent? Of een slepende dan wel knallende ruzie mee hebt?

Maar nu mijn praktijk. Een aanslag maken kan ik best. Ook met die ene vinger. Er was nog wat bij te vijlen aan de nagels om het snaarcontact te verbeteren, maar dat is een optimalisatieproces. Daar ga ik een rustig aan schuren!

De totale ontspanning evenwel... die kon ik niet bereiken. Totaal niet. Ik verstookte evenveel energie voor de aanslag als voor de terugkeer naar de 'rust' positie. Ik deed

blijkbaar *moeite* om mijn vinger in rust te houden. En dat is absoluut *geen* ontspanning. Het loslaten lukte me niet. Het leek wel alsof een drang om de zaak onder controle te houden me daarvan weerhield.

Dat was een moment van bewustzijn, dat me schrik aanjoeg. Want dat het loslaten me niet lukt en ik graag de controle heb, zijn aspecten van mijn persoonlijkheid. Intuïtief weet ik dat, ik leef er mee, ik laat het gebeuren, ik ben ermee vergroeid. Eigenlijk baal ik er een beetje van, want het maakt het leven lastiger dan nodig is. En nu blijkt (alweer) dat het tegen je werkt. Dat het doorsijpelt in je handelen zoals het spelen van een gitaar.

Bewustzijn is de eerste stap om dit probleem aan te pakken. Waar ben ik *nu*? Wat doe ik *nu*? Hoe voelt het *nu*? Wil ik dat wel zo? Het is alsof je een boek van Eckhard Tolle aan het lezen bent.

Bewustzijn kun je bereiken door te observeren, maar wel *zonder* oordeel! Zoals de hoofdpersoon in *Zen of de Kunst van het Motoronderhoud* opmerkt “repareer je motor alleen met een onbezwaard gemoed (anders draai je uit pure kwaadheid of frustratie al je schroefdraad aan barrels)”.

Tja, dat oordeel en een lichtelijk bezwaard gemoed bezat ik op dat moment dus wel. Ik baalde zodoende als een stekker dat iets zo ogenschijnlijk eenvoudigs als een vinger in ruststand zetten en te ontspannen me domweg niet lukte. Het leek wel alsof ik in een potje stroop aan het roeren was. Ik was de controle kwijt door die controle juist na te streven.

Die paradox verwoordde Bungarten ook: Beheersing komt mede door het (kunnen/durven) loslaten van die beheersing.

Mijn bezwaard gemoed werd een gevoel dat ik jammer genoeg na dat uur mee naar buiten sleepte. Duidelijk een noot die je even moet kraken. Daar had ik dan ook alle tijd voor, want ik miste het lunchconcert omdat de Masterclass uitliep: ik kon namelijk nog even observeren hoe Bungarten zijn dagelijkse oefeningen deed. En inderdaad, hoe snel het ook ging, je kon de momenten van ontspanning aan zijn vingers *zien*.

Conclusie: Back to Basics! Wel even wennen, nietwaar?

Gelukkig bleef mijn stemming niet al te lang zo. Niet zeuren, jochie! Als je op hogeschoolniveau les krijgt, loop je kans op navenante opmerkingen over je prestaties. Ik neem ervan mee wat ik kan, en dat is het dan!

Concert Matthew McAllister

Tot mijn grote schande moet ik toegeven dat ik dit concert heb gemist. Mijn Masterclass liep zo ver uit, dat zelfs een recordpoging hardlopen me niet had kunnen redden. Dus heb ik aan andere mensen gevraagd wat ze ervan vonden.

Veel details over de muziek zelf had ik dus niet. Gelukkig had ik hulp aan Youtube, waar ik een aantal mooie opnames van McAllister kon vinden uit de Gitaarsalon in Enkhuizen. Daar kon je ook heel duidelijk zijn karakteristieke speelhouding zien, met de gitaar balancerend op het rechterbeen.

In het kort het programma...

Matthew McAllister begon zijn concert met Renaissancemuziek uit zijn geboorteland. John Dowland heeft de Engelse 16e eeuwse luitmuziek zo bekend gemaakt, dat veel mensen vergeten dat er ook in Schotland een cultuur op luit gebied bloeide. Ook daar was er de adel die zich vermaakt wilde zien en niet te vergeten Mary, Queen of Scots.

Hij speelde muziek uit een aantal manuscripten. Net zoals in Engeland in die tijd werd er veel volksmuziek in de luitcomposities 'gecultiveerd'.

Het volgende programmapunt werd een transcriptie van de *Eerste Cello Suite BWV 1007*. Wat daarbij het meeste opviel was McAllister's originele wijze van fraseren, die het strakke raamwerk van Bach's composities een onverwacht maar prettig stuk lyriek meegaven.

Het volgende stuk was veel recentere datum, *Farewell to Stromness* van Sir Peter Maxwell Davies. Een heel schots klinkend ballad achtig thema ontwikkelt zich in een iets moderner middendeel om aan het eind te verstillen in de sfeer waarmee het begon.

Toen was het de beurt aan een stuk van Brouwer. De driedelige *Suite No. 2* met een duidelijke klassieke aanpak. Warm van klank en niet te hedendaags, een heel andere Brouwer dan ik totnogtoe op het festival had gehoord.

McAllister sloot af met een aantal stukken van Ralph Towner, die in een prettige stijl componeert met veel jazz elementen. *Always by your Side* werd een ballad achtig stuk met een weemoedige ondertoon, *Reluctant Bride* was iets strakker van structuur en had een paar verrassende akkoorden. *Green and Golden* bracht de sfeer van het eerste stuk weer een beetje terug en het afsluitende *Toledo* was de snelste van de vier met een duidelijk jazzy inslag.

Matthew McAllister liet het publiek niet in het ongewisse over de stukken die hij speelde. Met een vleugje humor bracht hij iedereen op de hoogte over de ins en outs van de muziek.

Die humor bleef overeind, zelfs toen het jongste publiek een eigen sfeertje probeerde te scheppen dat de stille passages een beetje overstemde.

Workshop Jim ten Boske

De Groove workshops van Jim ten Boske vormen een gewaardeerd onderdeel van het Twents Gitaarfestival. Ik moet wel met spijt toegeven dat ik een deel gemist heb vanwege de masterclasses.

Maar vandaag niet!

Jim start altijd met de vraag: “wat wil je leren?” Ik moet daarop het exacte antwoord schuldig blijven en zeg dan “ik vind een beetje improviseren leuk.”

Dan denk Jim even na, mijmert iets met de gitaar en komt met een voorstel. Ditmaal het verschil tussen ‘whities’- blues en ‘negro’-blues.

Deze keer maakte hij het wat moeilijker met een blues schema dat ik nog nooit had geoefend. De andere aanwezige deelnemer van groep blauw -die veel met liedjes doet- wist het wel en zo konden we er gedrieën toch iets leuks van maken.

Wat je op het eerste gezicht niet verwacht, maar wat hierbij ontzettend handig is, is harmonieleer. Een klassieke discipline die de basis legt voor de improvisatie in de lichte muziek en de jazz.

Ik ga daar maar eens wat over lezen.

Masterclass Susana Prieto

Na het spectaculaire concert van Duo Melis op de donderdagavond was ik erg nieuwsgierig naar de Masterclass bij Susana Prieto, de dame van het duo.

Toen ik binnen kwam was ze net bezig met Genevieve Lannoy, de enige vrouwelijke kandidate van het Axis Concours Categorie 1. Dit alles werd belangstellend geobserveerd door opvallend veel publiek.

De beide dames waren stevig aan het werk met een lastig stuk en de communicatie ging op rappe mediterrane gepassioneerde wijze waarbij Engels en Frans naadloos in elkaar overgingen. Dat laatste is niet vreemd, want ze werkt op het conservatorium van Straatsburg.

Op dat moment zonk me de moed even in de schoenen. Daar zat ik dan met mijn relatief eenvoudige stukje Sor en een kapotte nagel (de nagel van de middelvinger was tijdens de bewustwording in Bungarten’s Masterclass gesneuveld). Ik wist niet zeker of ik wel zo’n zin had in een ervaring zoals vanmorgen, althans niet met al dat publiek erbij.

Op gegeven moment was ik aan de beurt. Mijn naam blijkt voor iemand die Spaans als moedertaal heeft een echte tongbreker, iets wat ik al eens heb meegemaakt met Venezolanen, die me van de weeromstuit maar Mr. Mark noemden om mijn achternaam te vermijden. Nu klonk dat een stuk leuker, dus dat vond ik prima.

De fonetiek van mijn achternaam was een leuke gelegenheid om even kennis te maken. Ik legde uit dat veel achternamen in Nederland historisch gezien verwijzen naar de geboorteplaats of streek van een familie, maar dat dit tegenwoordig weinig betekenis meer had. In Spanje -Susana Prieto’s geboorteland- was dat net zo. Andres Segovia kwam dus niet uit Segovia (hadden ze daar wel gewild, maar ja...).

Dat rustige begin liet me de moed weer een beetje uit de schoenen klimmen, dus *Les Adieux* kwam weer van stal. Ondanks het nageltje kwam ik redelijk aan de eindstreep.

Op een prettige manier gaf ze een paar punten aan waarmee de uitvoering meer kracht zou krijgen. De wisselslag concreet maken, een rechterhandvingerzetting maken dus (dat wist ik inmiddels), contrast tussen melodie en begeleiding sterk vergroten, ook in de akkoordpassages (dat vraagt om een verschil in aanslag tussen de vingers). Daarbij corrigeerde ze een paar vingerzettingen en tot slot deed ze me een tip aan de hand om met iets meer duimgebruik de melodie duidelijker uit het arpeggio te halen in het laatste deel van *Les Adieux*.

Ze bracht gewoon handige tips, deed goede observaties en legde zaken op een leuke en vlotte manier met de nodige voorbeelden uit.

Zodoende sloot ik de Masterclass een stuk vrolijker af dan ik eraan begonnen was!

Kindertheater: De Geschiedenis van de Gitaar

Nieuw dit jaar was een bijdrage van de jongste gitaristen onder ons. Nu zou je verwachten dat het een toneel tjkvol gitaristen zou worden die met zijn allen een programma gingen spelen (na het stemmen van veertig gitaren...), maar nee, er was een veel beter concept.

Bobby en Sanna hebben veel ervaring met het verbinden van muziek met theater, iets wat we in de vorige festivals al een aantal malen hebben meegemaakt. Dit jaar besloten ze samen met de kinderen op het toneelgeschiedenis te schrijven.

De geschiedenis van de gitaar, wel te verstaan.

Het programma duurde de hele dag. 's morgens kennismaken, vertellen wat de bedoeling was, podiumpresentatie doen en tussen de middag naar een echt gitaarconcert van Matthew McAllister. Na het concert werd het tijd voor het instuderen van het script, de gitaar van oertijd tot vandaag.

Ik wipte overdag even binnen bij de repetitie en zag al snel dat Bobby en Sanna een prestatie neerzetten. Niet alleen bij het instuderen van de tekst, maar ook bij het uit de orkestbak en van het hek af vissen van ondernemende jongskes. Met een lach, kwinkslag, heel soms een vermanend woord en zelfs een volkomen terechte terechtwijzing onder vier ogen op de gang leidden de beiden het in goede banen.

Ze wisten het improvisatietalent van de kinderen te stimuleren, zodat me heel duidelijk werd hoe Francisco Tarrega een gitaarcomponist was geworden in plaats van een directe collega van Granados en Albeniz, die beiden pianisten waren van de bekende Spaanse School. Hoe de kwam? De arme halfblinde Tarrega kon de witte toetsen niet van de zwarte onderscheiden en zakte daardoor voor zijn toelatingsexamen piano. Op de gitaar lukte dat wel, wat de hele toets is zwart (als je tenminste ebbenhout hebt).

Een van de kinderen speelde Tarrega met donkere bril. Of ja, eigenlijk moest ik meer aan Jose Feliciano denken.

De geschiedenis van de gitaar begon in de oertijd. De nog niet zo heel erg slimme Homo Sapiens leerde ritmes trommelen en rond het kampvuur dansen. Toen vond iemand de pijl en boog uit. En jawel, wat zit er op zo'n boog? Een snaar die *poiiiing* zegt als je schiet. Dat klonk de boogschutter als muziek in de oren en zo onstonden de eerste snaarinstrumenten. Je kon die zowel strijken als plukken.

De tijd schreed voort en de Renaissance kwam eraan. De luit van John Dowland bracht de kunstmuziek op de snaren op een hoog niveau, zijn stukken kon je in het zestiende - eeuwse Europa in heel wat luitcollecties terugvinden en heel wat mede-luitenisten leenden zijn thema's voor hun eigen werken. Kom daar nu nog eens om met al die auteursrechten! De Buma bestond toen nog niet en de componisten voelden zich vereerd als ze werden 'gekopieerd'. Nu beginnen de marketeers van de muzikanten al een rechtszaak om een akkoordenschema.

Nu was een luit niet zo'n praktisch instrument om de wereld meer rond te reizen, dus gaandeweg ontwikkelde zich de makkelijker bespeelbare en meer portable (Spaanse) gitaar. De bouwer Jose Torres maakte in de negentiende eeuw het ontwerp van de hedendaagse gitaar, wat Francisco Tarrega inspireerde tot het componeren en spelen van een geheel nieuw type repertoire waarin hij ook elementen uit de flamenco, de tremolo bijvoorbeeld, integreerde.

Het werd daarna Andres Segovia die de gitaar op de wereldpodia bracht met originele werken en transcripties van bekende componisten.

Muziek uitvoeren is een, maar daar bouw je nog geen groot repertoire mee op. Daarvoor heb je bekende componisten nodig die bij een groot publiek goed liggen. Jammer genoeg was dat in Tarrega's tijd een groot probleem.

In het begin van de twintigste eeuw bracht de Braziliaan Heitor Villa Lobos daar verandering in. Naast een flink repertoire piano- en orkestmuziek componeerde hij voor de gitaarwereld zijn preludes, etudes en choros, die je nog steeds tegenkomt op plaat en toneel. Vele anderen zouden daarna volgen.

Toen het verhaal eenmaal op de planken gerepeteerd moest worden, kwam de gang er bij de kinderen goed in en probeerde niemand meer in de gordijnen te klimmen.

De kinderen beeldden het verhaal daarna *voor het echie* voor publiek uit, waarbij ze zelf wat op de gitaar speelden en werden bijgestaan door Matthew McAllister and Edsart Udo de Haes. Een enthousiast applaus werd hun deel!

Wie weet levert deze interessante ervaring later nog wat gitaristische toneeltijgers op! Guitar Heroes in de dop wellicht?

Concert Duo Niehusmann

Het avondconcert van dag twee was net zoals vorig jaar een gedeelde ervaring. Voor de pauze Gitarrenduo Niehusmann, na de pauze Andre Manuel.

Het duo Judith en Volker Niehusmann zette de traditie van de vorige avond voort, ook zij zaten als echtpaar op de planken. Hun kleding gaf al een kleine aanwijzing van de muziek die ze gingen spelen, ze verrijkten het stemmig zwart op elegante manier met een bewerkt gilet, een aanwijzing voor een stukje luchtigheid.

Hun eerste stuk werd de Sonate RV85 van Antonio Vivaldi (1678 - 1741), oorspronkelijk voor basso continuo, viool en luit. Ze speelde de drie delen op een luitgitaar.

Dit instrument had de vorm en de klank van een barokluit, maar miste de koren en (gelukkig) de eeuwige stemproblemen die je met darmsnaren hebt, want er zat stevig nylon op. Een paar extra bassnaren vergrootten het bereik van het instrument.

De hoekdelen hadden door de fraaie baslijn een lekkere swing, en Judith kon in het rustige middendeel helemaal haar gang gaan om de (viool)melodie tot grote hoogten te brengen.

Daarna kwam de Spanjaard Padre Antonio Soler (1729 - 1783) in beeld. Deze componist kun je plaatsen in het overgangsgebied tussen laat barok en vroeg klassiek. Hij componeerde zijn muziek naast zijn kloosterleven in het klooster van El Escorial. De dagen besteedde hij aan gebed, bezinning en werken op het land van het klooster, maar vond desondanks de tijd om originele muziek te componeren.

Net zoals Scarlatti verwerkte hij motieven van Spaanse volksmuziek (bijvoorbeeld de Fandango) in zijn klavecimbelsonates en net zoals deze Italiaan had hij een behoorlijke output, alhoewel zijn meer dan vijfhonderd werken -waarvan ongeveer 150 sonates voor klavecimbel- het repertoire van de Italiaan in omvang niet kon verslaan.

Duo Niehusmann speelde drie bewerkingen. En inderdaad, het Spaanse idioom was heel duidelijk. De eerste twee sonates waren me onbekend, de laatste herinnerde ik me van een oude opname van het duo Presti-Lagoya.

Het volgende onderdeel werd een eigen compositie van Volker Niehusmann, een suite op schilderijen van Paul Daugin die hij op Tahiti schilderde. Daugin had iets met de gitaar, want ook al stierf hij in armoede, hij liet toch nog een stel penselen, wat schilderdoek en een gitaar na.

De kleuren onder de Caraïbische zon kwamen heerlijk terug in de muziek, de vier delen van de suite toonden ieder een andere set tinten van dit palet. Ik kreeg er in ieder geval een verlangen naar een zonnig vakantieoord van.

Het laatste stuk was een compositie van de legendarische Ida Presti zelf, de beroemde gitariste van het duo Presti-Lagoya dat in de zeventiger jaren hoogtij vierde. Zij viel op door de krachtige solo's, een rol die ze binnen een duo graag bekleedde.

Een oude gitaarleraar van mij placht min of meer weemoedig te verzuchten dat ze veel te vroeg was gestorven (ze stierf op 43-jarige leeftijd in 1967). Haar bijzondere handhouding van de rechterhand werd door velen geïmiteerd, ongelukkigerwijs nog weleens ten koste van blessures...

Dit stuk was wat moderner van karakter en verkende de mogelijkheden van een gitaarensemble. Het sprak mij persoonlijk wat minder aan.

De toegift was een geinige verassing: een duo van John Dowland -My Lord Chamberlain, His Galliard- in duozit (alsof je op een motorfiets rondrijdt). De beide partijen kwamen er op een enkele gitaar goed uit!

Toen het concert eenmaal was afgelopen, zorgde het duo Niehusmann na de pauze voor een primeur door de jongste toeschouwer (<1 jaar) in de zaal mee te brengen. Een wolk van een baby, die in alle rust het optreden van Andre Manuel meemaakte. Met een beetje geluk zien we misschien over drie lustra van het festival wel een *Trio* Niehusmann op de planken!

Concert Andre Manuel

Andre Manuel tekende op dit festival voor het cabaretseke.

Hij is geen onbekende op het Twents Gitaarfestival, in 2006 vulde hij een heel avondprogramma. Deze keer deed hij het iets rustiger aan en kwam de zaak na de pauze opvrolijken met zijn liedjes begeleid met (slightly distorted) gitaar en harmonium, naar zijn zeggen een typisch Rijssens instrument.

Hij begon met een kleine introductie over de nationaal Twentse gebeurtenis, het Kampioenschap van FC Twente. Het was dus FEEST! En dat zong het grootste gedeelte van het publiek dan ook dapper mee.

Dit lokte weer enige discussie uit met iemand uit publiek die blijkbaar niet van voetbal hield. Maar ja, een discussie wint een cabaretier altijd. De bal kwam na het een paar keer heen en weer kaatsen dus in niet mis te verstane bewoordingen terug.

Toen ging het weer terug naar de liedjes.

Een liedje over RREEGEN illustreerde treffend de huidige weersomstandigheden. Een aantal nummers -bijvoorbeeld het liedje over de jongen die zich met zijn Golfje te pletter reed en de verwikkelingen tijdens en na zijn begrafenis- waren oude bekenden. Ook Junkie van de Pen en Verslaafd aan het Woord (het wordt toch een beetje een favoriet van me) kwam weer aan de orde.

Een liefdeslied legde de relatie tussen zeehonden, zoogdieren en minnespel (oink, oink). Maar het beeldde wel treffend en heel plastisch uit hoe je iemand *Von Fuss bis Kopf* met de nodige passie kunt beminnen.

Ik kon het beter waarderen dan vijf jaar terug. Ben ik soms een beetje cynischer geworden en spreken de blues rond maatschappelijke ellende en drank me beter aan? Verrekte kredietcrisis ook!

Alleen die *slightly distorted guitar*... De volgende keer ga ik niet meer zo dicht bij de boxen zitten!

Dag Drie

Denis Azabagic

Workshop Podiumpresentatie

Bobby Rootveld geeft de workshop Podiumpresentatie, en ik kom er iedere keer om extra puntjes op de 'i' te zetten. Dus ook een lustrum voor mij.

Podiumpresentatie is een belangrijk onderdeel van je spel in het openbaar, want daarmee leg je nog eerder contact met je publiek dan je met je spel doet. En zoals je weet is een eerste indruk een invloedrijke factor. Als dat bij sollicitatiegesprekken zo is, geldt dat zeker ook voor optredens.

Kijk zelf maar eens hoe je reageert als een oprecht vriendelijk uitkijkende gitarist het podium betreedt en je het idee geeft dat je als publiek geaccepteerd en gewaardeerd bent en dat hij blij is om te spelen, of je een schuwe nerd ziet, die zo snel mogelijk zonder een blik gaat zitten om zich terstond in de loopgraven van zijn spel te verschuilen.

Ik heb er geleerd dat het doel van Podiumpresentatie contact maken is. Je stelt jezelf voor en je laat merken dat je het publiek waardeert, zowel bij opkomen als af gaan. Dat moment van wederzijdse waardering is een goede start voor de concentratie bij het spelen. Verder kun je de vaardigheid gebruiken om het contact van het publiek met de muziek te verbeteren door op de juiste manier aan te kondigen en eventueel iets te vertellen.

Dat laatste is leuk, maar hang je er niet aan op. Ik vind het als publiek al fijn om te weten wat de musicus gaat spelen. Ik heb dit namelijk tijdens de voorrondes bij de meeste kandidaten gemist. Ik zou zeggen, niet alleen de masterclasses verplicht voor Categorie 1, maar ook de podiumpresentatie!

Wel, we hebben de podiumpresentatie met een groep geoefend. De een komt op, stelt zich voor, speelt een stukje, buigt en gaat weer (van het podium) af. De anderen van de groep zeggen wat ze ervan vinden en geven eventueel tips.

De mooiste tip was die van een van de dames voor een ogenschijnlijk wat schuchtere jongeman. "Je hebt prachtige sprekende ogen! Doe daar wat mee!"

Het effect was inderdaad spectaculair. En hij speelde daarna er een heel mooi stukje bij!

Het korte stukjes spelen werd deze keer wat langer, dus we kregen tot ons plezier een ad hoc concert! Daardoor was het uur om voordat ik het in de gaten had, dus werd het een gestrekte draf naar de volgende Masterclass.

Masterclass Eric Franceries

Toen ik binnenkwam was de vorige klant voor de Masterclass -een van de finalisten voor het concours- nog lekker bezig. Zo flexibel is de timing, ik heb nog niet vaak meegemaakt dat de docent zit te wachten.

Ik haalde *Les Adieux* weer van stal en speelde het stuk aan een stuk door naar de laatste maat.

Ook Eric Franceries merkte mijn lichtelijk verwaarloosde rechterhand op. Hoog tijd voor correctie, dus!

Het werd een gezellige les, waarbij Franceries een aantal aspecten met accuratesse en een vleugje humor onder de loep nam.

Recherhandvingerzettingen bij akkoord-onder-melodie passages bijvoorbeeld, zoals in het eerste deel van het stuk. Het uitspelen van opmaatconstructies in de muziek was een ander punt. Plus het rustig respecteren van rusten!

Allemaal aanwijzingen die voortkwamen uit een lange ervaring en grote muzikaliteit. Hij speelde de belangrijkste passages en passant van blad ook even mee.

Kortom een Masterclass waar ik op relaxte wijze een paar goede aanwijzingen voor het stuk in het bijzonder en het spelen in het algemeen mee kreeg.

Radio Robotnik

Na het theater (De Geschiedenis van de Gitaar) en het cabaret (Andre Manuel) was het tijd voor een derde genre waarin de gitaar een rol speelt, de Jazz. Het trio Radio Robotnik betrad het toneel om de lunchtijd eens lekker op te kloppen.

Het woord Robotnik heeft in het Oostblok verschillende betekenissen. Oorspronkelijk schijnt het 'harde werker' te betekenen. Voor de Tweede Wereldoorlog was het 't lijfblad van de Poolse Socialistische partij. Toen na de oorlog het communisme de macht in Polen overnam, ging het blad ondergronds. De meest bekende periode daarin werden de tachtiger jaren, in de tijd van Solidarinosc en Glasnost.

Wel, vandaag ging Robotnik 'On the Air' (Radio) en bleven ze luid en duidelijk bovengronds!

Radio Robotnik bestaat uit Radek Fedyk (gitaar en gitaar-effecten), Uli Wentzlauff-Eggebert (contrabas met effecten) en Martin Franke (drums en allerlei soorten percussie). De Robotnik werd vertegenwoordigd door een digitale sampler, bediend door Martin Franke.

Ik ben erg slecht in het onthouden van namen van nummers, alleen de laatste herinner ik me: 'Robotnik 80'.

Het was best lekker om na de zachte gitaarklanken een stukje muziek te horen dat in je buik trilt en de ruimte vult met geluid (don't try that at home, want de burens zijn daar niet blij mee). De geluidskwaliteit was prima en werd ook goed bewaakt, want iedere feedback werd adequaat terug geregeld.

De sampler Robotnik werd gebruikt om allerlei geluiden in de toekomst te verplaatsen (lees later af te spelen). Ritselende zakjes, een ouderwetse Laughing Bag, elastiekjes en noem maar op, alles ging de sampler in om samen een opmerkelijke mix te vormen.

Veel nummers bestonden uit een thema dat als hoekdeel werkte en een middenstuk waarin ruimte was voor improvisatie. Daarmee brachten ze wat ik stevige jazzrock zou noemen in een bij tijd en wijle meeslepend ritme.

In het bijzonder de activiteiten van de slagwerker spraken me aan. Voordat ik gitaar ging spelen, wilde ik ooit slagwerk doen, maar mijn ouders werden horendol van het meetikken van alle roffeltjes op mijn platen op mijn bureau. Dus dat is er nooit van gekomen. Zo komt een oude droom toch weer eens aan zijn trekken!

Martin Franke gebruikte werkelijk alles waar hij de hand kon leggen als aanvulling op de gebruikelijke onderdelen van de drum set. Drumstokjes kun je blijkbaar aan alle kanten gebruiken!

Kortom een lekker optreden met bij sommige nummers een zonder meer (voort)stuwend ritme, aangevuld met uitstekend basspel ('een echt basbeest' hoorde ik iemand zeggen) en goed gedoseerde gitaarsoli.

Een verfrissende ervaring!

Axis Gitaar Concours Categorie 3

Het heeft een paar jaar geduurd, maar nu was ik in de gelegenheid om ook de amateur categorieën van het Axis Gitaar Concours te verslaan.

De derde categorie van het Axis Gitaar Concours is bestemd voor de leeftijdsgroep tot 15 jaar. Ditmaal was deze categorie beter bezet dan die tweede categorie, waar een aantal afmeldingen waren.

De gang van zaken is net zoals bij de eerste categorie: warmspelen op een vastgestelde tijd en dan op tijd het toneel op. Het warmspelen was op de bovenste verdieping van Concordia, dus er zat een hele afdaling tussen.

De jury bevond zich op de achterste rij van het theater, onder voorzitterschap van Gerard Kroeze zaten daar Lyz Day, Celia Preuschoff, Ed Westerik, Matijs de Roo, Marcus de Jong, Jaap Majoor en Bobby Rootveld.

De eerste kandidaat werd Arvan de Wit. Hij startte net *El Negrito*, een van de vele *Valses Venezolanas* van Antonio Lauro. Lauro is in eigen land nog bij menigeen bekend, zo stelde ik bij een contact met Venezolaanse ingenieurs in mijn werkomgeving laatst vast. De Wit wist de melodie met de nodige dynamiek duidelijk te maken.

Zijn tweede stuk werd *Classical Gas* van Mason Williams, een nummer dat in de zeventiger jaren bijdroeg aan de populariteit van de klassieke gitaar. Arvan speelde lekker vlot door de arpeggio's heen, zodat het stuk ook zonder band (zoals het origineel) goed klonk.

De tweede deelnemer was de allerjongste zo te zien, want er moest een speciaal stoeltje aanrukken. En daar kwam Alvin Udijana met een half formaat gitaar. Hij speelde drie stukjes uit het hoofd en zette er een passant ook nog een capo op.

Het meest opvallende aan dit optreden was, dat hij niet naar zijn linker en rechterhand keek. Alles zat op de een of andere manier in zijn hoofd. Op zich spectaculair, zoals dit allemaal ging, maar ik ben vol verwachting als hij wat ouder wordt en de fijne nuances van het muziek maken gaat leren. De techniek lijkt in ieder geval al een eindje op weg.

Mara Groeneveld was nummer drie. Ze had in alle haast haar voetenbankje vergeten, dus probeerde ze het maar zo, al balancerend op haar linkervoet. Een spannende onderneming, dus ik zou de volgende keer zeggen, leen er eentje. Gitaristen genoeg! Ze had zo mijn Ergoplay kunnen lenen.

Desondanks zette ze welgemoed in *Lagrima* van Francisco Tarrega. De uitdaging van dit stuk is het scheiden van melodie en begeleiding en de frasering. Ondanks haar moeilijke houding redde ze het prima met de hoge E!

Haar tweede stuk was een *Andantino* van Fernando Carulli. Ze fraseerde de herhalingen netjes, ook al vond ik dat Carulli minder herhalingen in het stukje had moeten aanbrengen. Of was dit een *Da Capo al Fine* met per ongeluk de herhalingen meegespeeld?

Martin van Son begon met een wereldwijd bekend en soms ook verguisd stuk: *Canon in D* van Johann Pachelbel. Het is al met al een complex meerstemmig stuk en ik was benieuwd hoe het op solo gitaar zou klinken. Dat ging best goed, de speler wist de variaties in arpeggio netjes in de puls van de muziek uit te voeren.

Zijn volgende stuk was een *Bossa Nova* van ene Gilberto X. Het was een lastig arrangement omdat er geen ondersteuning was van een bas of akkoordlijn. Daardoor kwam het als Bossa niet helemaal uit de verf.

De concoursreglementen staan voor de derde categorie gitaaresembles toe. Op zich een aardige geste, want het lijkt mij lastig om ensembles te jureren in verhouding tot solisten.

Het Humphrey Baumann Guitar Quartet had maximaal van de reglementen gebruik gemaakt, want er betraden vier jeugdige gitaristen het toneel. Een onverwacht probleem voor het zaalmanagement, want er moesten op stel en sprong vier setjes stoelen, muziekstandaards en voetenbankjes worden opgesteld. Na enige consternatie werd alles professioneel opgelost.

De naam van het kwartet stelde me evenwel voor een raadsel, wie zou dat zijn? Vermoedelijk is het de naam van de leider, en de jongen aan de linkerkant stelde zich zo op.

Het kwartet speelde een arrangement van *Concerto in D* voor vier violen van Georg Philip Telemann, met als delen *Adagio*, *Allegro*, *Grave* en *Allegro*. Ik herinnerde me het stuk van een LP van de Romeros.

De aankondiging van het derde deel in het Engels -jaah er was internationale presentatie- wekte hier en daar een glimlach op, want een begrafenismars was het zeker niet.

Concerto in D is een zeer sociaal stuk waarin de fragmenten tussen de spelers wisselen in een vraag-antwoordspel in estafettevorm. De gitaristen letten goed op en luisterden naar elkaar ondanks de tempovariaties.

Na *Concerto in D* volgde een *Sakura* achtig stuk in Japanse sfeer. Het werd een leuk gearrangeerd samenspel.

Niels Gercema sloot het programma af. Allereerst speelde hij *Estudios Sencillos* Nr. 3, 5 en 7 van Leo Brouwer. *Estudio 3* was in een zucht (*Rapido* dus)voorbij. In *Estudio 5* bracht hij het baspatroon met de rusten goed naar voren. *Estudio 7* (ondertiteld *Lo mas rapido que posible*) maakte hij helemaal waar, maar hij had misschien de lat beter iets lager kunnen leggen.

Verder ging het met *Lagrime* van Francisco Tarrega. De hoge E ging ook hier prima, maar het doorbinden van de melodie in het E-klein deel bleek lastig. Wel dat is het ook, want het is aardig strekken als je dat legato wilt spelen.

Zijn slotstuk werd het thema en een variatie uit *Variations on an Anatolian Folk Song* van Carlo Domeniconi. Hij bracht dit duidelijk complexere stuk netjes ten gehore.

Het was leuk om de jongsten weer eens te zien spelen. Ze hadden de lessen podiumpresentatie ook ter harte genomen, want iedereen stelde zich voor en kondigde de stukken aan. Goed werk!

Na enig beraad was de jury eensluidend in hun oordeel: 1) Niels Gercema, 2) Martin van Son, 3) Mara Groeneveld en de aanmoedigingsprijs voor Alvin Udiana.

Winnaars, gefeliciteerd!

Axis Gitaar Concours Categorie 2

De tweede categorie van het Axis Gitaar Concours is bestemd voor de leeftijdsgroep vanaf 15 jaar. De jongeren en 'oude jongeren' zagezegd.

De categorie werd geplaagd door afmeldingen. Van de zes aanmeldingen bleven er uiteindelijk drie over. Altijd prijs, zou je dan zeggen. Maar dat heeft voor de spelers geen betekenis, want die staan hoe dan ook voor de uitdaging om un stukken richting publiek en jury te presenteren.

De jury bleef zitten waar zij zat, dus de samenstelling was dezelfde als voor categorie 3.

Frank Don Marlin was de eerste die in de schijnwerpers plaatsnam. Hij begon met een stuk van de gitarist Steve Howe, die vooral bekend werd door zijn bijdrage aan de symfonische rockgroep Yes. Hij schreef nummers als *The Clap* en het puur klassiek gitaristische sologedeelte in *The Ancient* op het album *Tales from Topographic Oceans*, een oude gitaristische jeugdherinnering van me.

Marlin's uitvoering werd een mooi instrumentaal nummer met allerlei legato effecten.

Hij zette het programma voort met een verrasend stukje Renaissancemuziek: *Fantasia que contrahaze la Harpa en la Manera de Ludovico* van Alonso de Mudarra.

Hij had niet omgestemd, dus kon je ervan uit gaan dat hij geen derde snaar in Fis gebruikte. Daar wordt dat stuk een heel eind moeilijker van dan het al is. Hij bracht de opmerkelijk hedendaags klinkende passage op het einde goed naar voren.

Later sprak ik hem op het terras bij Concordia. Ik was wel benieuwd naar de achtergrond van zijn keuze. Hij vertelde dat het al vrij lang een droom van hem was om de *Fantasia* voor een publiek te spelen. En inderdaad, hij speelde met de G op de derde snaar. Niemand had hem verteld dat het ook anders kon. Hij vond het een goede tip en zou het proberen.

Maarten van Gaans nam het gitaarkrukje over en speelde *Gavotte en Rondeau* uit de Vierde Luitsuite van Johann Sebastian Bach. Hij deed dat heel verrassend met de capo op de vierde fret. Nu past dat wel bij de toonaard, uiteraard, maar het klonk bijzonder.

Zijn uitvoering was mooi, het beruchte snelle nootje kwam er trefzeker uit en hij zorgde ervoor dat Bach geen killer werd zoals in de voorrondes.

De laatste van de drie werd Aakash Saha, die ik tijdens de Workshop Podiumpresentatie al had gezien. Hij had twee stukken voor ons.

Etude in B Mineur (Op. 35), ook wel bijgenaamd de *Mondschein Etude*, was zijn eerste stuk. Hij speelde het gevoelig en legde er net dat beetje dynamiek in om het spannend te maken.

Lagrima van Francisco Tarrega werd zijn laatste stuk. Het is leuk om de uitvoeringen van dit stuk tijdens het concours te vergelijken. Hij benadrukte de melodie in het E-groot en E-klein gedeelte het mooiste van de drie kandidaten die vanmiddag het stuk speelden.

Toen was het voorbij, iets sneller dan voorzien. De jury was er snel uit, dus verklap ik de uitslag alvast hier. 1) Maarten van Gaans, 2) Aakash Saha en 3) Frank Don Marlin.

Ook hier, winnaars gefeliciteerd!

Concert Denis Azabagic

Denis Azabagic is geen onbekende op het Twents Gitaarfestival, in 2007 verzorgde hij het slotconcert.

Zoals gebruikelijk kwamen eerst Bobby en Niels het toneel op voor de meertalige mededelingen en de uitslag en prijsuitreiking van het Axis Gitaar Concours Cat. 2. Daarna was het de beurt aan Denis Azabagic, en hij werd met enthousiast applaus ontvangen.

Hij had een mooi toegankelijk programma van gitaarklassiekers samengesteld met als nieuwtje een transcriptie van een fluitpartita van Bach.

De *Sonatina* van Federico Moreno Torroba klonk het eerste. Moreno Torroba werd vooral bekend om zijn Spaanse opera's (*Zarzuelas*) en zijn gitaarwerk. Onder invloed van zijn leermeester Felipe Pedrell bracht hij de klanken van de Spaanse volksmuziek in zijn klassieke composities.

Sonatina is -geheel volgens de traditie- een driedelig stuk met langzaam middendeel. *Allegretto*, *Andante* en *Allegro*. De snelle delen met een stuwend Spaans ritme, het langzame deel met een zonnige lyriek. Azabagic zette een fijn sfeerstuk neer.

Het ging terug in de tijd met de *Partita voor Fluit BWV 1013* van Johann Sebastian Bach. Azabagic hoorde het zijn vrouw -zij is dwarsfluitiste- een keer spelen toen hij met een gebroken duim thuis zat en besloot zijn tijd nuttig te gebruiken. Vandaar deze transcriptie, thumbs up!

De delen waren heel basic gearrangeerd, dus zonder toevoeging van extra akkoordtonen, wat het stuk een transparant karakter gaf. Mooi gespeeld!

Toen was het tijd voor Fernando Sor met een compositie waarvoor menige beginnende en gevorderde gitarist zich in het zweet gewerkt zal hebben, de *Variations on Oh Cara Armonia (das klinget so Herrlich)* uit *Il Flauto Magico* van Mozart. Een opera-achtige inleiding maakt het publiek nieuwsgierig, het lieflijke thema klinkt en dan komen de ingenieuze variaties in allerlei stemmingen. Sor pakt hier stevig uit wat betreft techniek.

Azabagic bracht dit beeld perfect over in een vrij hoog tempo, maar met de ontspanning van de meester op de gitaar!

De pauze bood tijd om de dorst te lessen -het wilde best warm worden in de zaal- en na te praten.

Het programma na de pauze had plaats voor een aantal klassiekers.

El Decameron Negro, Leo Brouwer's muzikale versie van een Cubaanse parallel op de *Decamerone* van Giovanni Boccaccio, een van de bekende werken van de Renaissanceliteratuur. *El Decameron Negro* is een verzameling volksvertellingen met Afrikaanse elementen. Brouwer zette drie van deze vertellingen op muziek, *El Harpa del Guerrero*, *La Huida de los Amantes por el Valle de los Ecos* en *Balada de la Doncella Enamorada*. Het verhaal vertelt de belevenissen van een krijger die liever muzikant wil zijn en zijn geliefde die samen vluchten en ongetwijfeld ergens lang en gelukkig leven.

Azabagic gaf met zijn interpretatie een heel eigen kleur aan dit verhaal.

Manuel Ponce is een bekendheid in de gitaarwereld met zijn warme impressionistische klank. Dit gold zeker voor zijn *Sonatina Meridional*, waarin hij op verzoek van Andres Segovia een aantal Spaanse thema's verwerkt.

Azabagic speelde de *Campo*, *Copla* en *Fiesta* op een feestelijke manier met een goede balans tussen de snelle en lyrisch langzame passages.

Het laatste stuk alweer, *La Catedral* van de Paraguayaanse componist/gitarist Augustin Barrios Mangore. Barrios schreef dit driedelige stuk als hommage aan Bach op basis van zijn impressies van de San Jose kathedraal in Montevideo.

Het eerste deel -*Preludio Saudade*- geeft een idee van de ruimte van de kathedraal. De prelude achtige structuur en de ijle melodie doet je aan Gotische bogen denken, maar ook aan het fladderen van een vogel die in de hoogte de weg niet meer terug kan vinden naar buiten.

Het middendeel -*Andante Religioso*- doet je denken aan de koralen die de monniken zingen, de woorden vervliegen in de ruimte en alleen de klank van de melodie blijft over.

Het afsluitende deel *Allegro Solemne* is een arpeggiopatroon dat de hoogte en breedte van het gebouw lijkt uit te meten. Van de met mozaiek bewerkte vloer tot de kruisen op de torenspitsen.

Ook van *La Catedral* maakte Azabagic een boeiende uitvoering.

Het publiek was enthousiast en ik ook. Een lekker avondje bekende gitaarmuziek.

L' Encouragement

Nee, dit stuk gaat niet over het bekende gitaarduo Op. 34 van Fernando Sor. Het gaat om de vertaling van dit woord, en die is *aanmoediging*. Een mooi onderwerp na vijf maal verslagen schrijven voor Het Twents Gitaarfestival.

Iemand vroeg me eens wat mijn drijfveren waren om de verslagen te schrijven.

Wel, punt een ben ik zelf amateurgitarist en was ik blij verrast dat er een festival kwam waaraan ook amateurs konden meedoen. Punt twee ben ik een beetje wat Andre Manuel 'Een junkie van de pen (lees toetsenbord in deze tijd) en verslaafd aan het woord' noemt. Ik vind het leuk om de Masterclasses, Workshops, Concoursen en Concerten te beschrijven, hoe mensen daarvan genieten, wat voor inspanning ze leveren en wat voor sfeer daarbij hoort. En daarbij komt dan van tijd tot tijd wat milde muziekhistorie.

Schrijven alleen is echter voor een Junkie van de Pen niet voldoende om het eeuwig vol te houden. De aderen volspuiten met inkt geeft slechts een donkergekleurde kijk op het leven en daarbij, sommige stoffen uit inkt zijn giftig.

Er moet energie bij. En die energie leveren de lezers. Al die bezoekers aan de DOS Amigos Homepage en de mensen van de organisatie van het festival die de verslagen hebben gelezen en me daar positieve reacties op hebben gegeven.

Met als hoogtepunt een roos op het podium vlak voor het eindconcert als dank voor vier edities verslag!

Mon Encouragement!

Daarvoor mijn dank, want het besef dat je stukjes ook werkelijk gelezen en gewaardeerd worden temidden van al die miljoenen stukjes op Internet is voor mij als schrijver zeer motiverend.

Reacties op de DOS Amigos Homepage hebben me al enige leuke mailcontacten met amateurgitaristen uit binnen- en buitenland opgeleverd. Deze kwamen echter puur via de muziekdownload in aanraking met de site en niet via de festivalverslagen.

Wat dat laatste betreft maakte ik nog een hele leuke anekdote mee op dit festival.

Op de tweede avond raakte ik aan de praat met twee dames uit België (uit de omgeving van St. Niklaas) die gezamenlijk de reis naar Enschede hadden ondernomen.

Naar hun zeggen was dit een reis van drie uur. Ik dacht eerst dat het verder weg was, maar de routepanner maakte er twee en een half uur van. Maar die schatting is wel gebaseerd op de veronderstelling dat er geen verkeer is en dat je een bolide rijdt die snel genoeg is om de vertragingen op te vangen.

Ik weet niet meer precies hoe het erop kwam, maar op gegeven moment liet ik los dat ik webmaster van de DOS Amigos Homepage was. Ze reageerden enthousiast -ze kenden de site- dat ze het zo leuk vonden om de 'mens achter de website' te ontmoeten, want de verhalen rond de vorige edities van het Festival hadden ze prachtig gevonden (en zo te horen was daardoor ook hun nieuwsgierigheid naar het Festival gewekt).

Nou dat was een leuke binnenkomer voor een gezellige kennismaking. De dames vormen al zestien jaar lang een gitaar duo met een -aan de titels van hun repertoire te horen- mooi niveau. Ik kon niet laten te verzuchten dat ze het langer volhielden dan het Gitaarduo DOS Amigos had gedaan (dat was 15 jaar), maar ja, da's een ander verhaal waarvan je de de fragmenten elders op deze site vindt.

Hun waardering voor de verslagstukjes op de site was in ieder geval zeer spontaan en aanstekelijk! Ook motiverend voor de gereviseerde editie van de duo-afdeling op de site, trouwens, want die heb ik na de val van het duo drie jaar geleden uit frustratie een beetje laten sloffen. Ik ga er nu weer mee aan het werk! (En ze hebben een beginnetje daarvan al meegekregen).

Wat de internationale contacten betreft, was ik wel een beetje een hark, ik had emailadressen met hun moeten uitwisselen! Natuurlijk vergeet ik dat weer in alle consternatie. Dus dames, als jullie dit lezen -en als jullie dat willen, natuurlijk- geef me jullie emailadressen door, dan houden we contact! Je kunt dat doen via het contactadres op deze site: mark@dosamigos-homepage.nl.

Dag 4

Paul Driessen

Concert Paul Driessen

Paul Driessen staat bekend als een prima fingerpicking gitarist en een wandelende encyclopedie op het gebied van muziektheorie, toonladders en akkoordenschema's.

Twee jaar geleden zette hij op het festival samen met zijn muzikale partner Uta Preckwinkel en zijn gitaarversterkers een stevige show neer onder de vlag van Lapis Lazuli.

Dit jaar sloeg Paul Driessen een totaal andere weg in. *Paul Driessen Unplugged*. En niet zomaar unplugged, want hij had er ook een gitaar zonder plug bij. Hij had volgens mij een replica van een Lacote gitaar van rond 1830.

Het programma vermeldde een aantal stukken die niet noodzakelijkerwijs in de volgorde gespeeld zouden worden. Het was nog vroeg, dus ik heb de titels ook niet allemaal gevolgd.

Paul verdeelde zijn energie tussen 'picking' en 'plucking' op de Lacote kopie en op zijn gewone steelstring. Het gebruik van een capo op de Lacote gaf verrassende effecten, soms leek het alsof je een harp hoorde.

Op deze wijze schakelde het repertoire van ragtime via blues naar ballads, dat alles begeleid door kernachtig commentaar van Paul zelf. En zo gingen de ritmes tussen blues swing, bossa en straight.

Het was even wennen, maar het wende snel!

Finale Axis Concours Categorie 1

Na Paul's concert werd het tijd voor spanning en sensatie: de finale van het Axis Gitaarconcours. De hoofdprijs was een rooie rug in euro's, een bedrag waarvoor je heel wat gitaarattributen kunt aanschaffen.

De jury, een internationaal gezelschap, nam de plaatsen in. Voorzitter Denis Azabagic, leden Matijs de Roo, Celia Preuschoff, Annette Kruisbrink, Eric Franceries, Matthew McAllister, Ed Westerik en Jim ten Boske.

Net zoals vorig jaar zal ik aandacht besteden aan de websites van de kandidaten, want het is altijd leuk om nog eens iets terug te zoeken.

Ruben Bettencourt uit Portugal mocht de spits afbijten. Dat deed hij met een stukje dramatiek, *Le Depart* uit de *Fantaisie Dramatique* van Napoleon Coste.

De lastigste klus bij dit stuk was om de melodie boven de uiterst drukke en virtuoze begeleiding uit te tillen. Bettencourt bracht er een mooi stukje spanning in.

Zijn tweede stuk werd een ander deel uit de suite *3 Forest Paintings* van Konstantin Vassiliev. Het werd *Dance of the Forest Ghosts*, die we al door Fabian Freesen, ook

een finalist, in de voorrondes hadden horen spelen. Bettencourt's interpretatie was fantasievol, met mooie frasering.

In zijn derde stuk kwam een oude bekende weer terug, de *Sonata Op. 47* van Alberto Ginastera. Niet de gehele sonate, dat paste niet in de tijd, maar de twee laatste delen, *Canto* en *Finale*. Het werd een betrekkelijk rauwe uitvoering.

Ik kreeg de indruk dat de gitaar een tikje afstelling nodig had, want bij luide passages trad er al gauw een gekletter op dat de sound -zeker bij Ginastera- geen goed deed. Bettencourt had daarbij de pech dat hij op een krakend krukje zat (oei wat vervelend in de stille passages).

Ruben Bettencourt heeft een eigen website in het dotcom domein (<http://www.rubenbettencourt.com/>) die van alle gemakken is voorzien. De site is meertalig (Portugees en een groot deel in het Engels). Via het strakke menu krijg je toegang tot biografie, nieuws, concertagenda, foto- en video galerij, contact, gastenboek en jawel, zelfs een fanclub! De linkspagina gaf aan dat hij een gitarist van deze tijd is, Youtube, Myspace, Twitter, Facebook, LinkedIn, noem maar op!

Michal Stanikowski betrad als tweede het podium. Het eerste dat me opviel was dat hij helemaal op zijn stemapparaat vertrouwde: hij moet dus een verdraaid goede gitaar hebben dat je met losse snaren stemmen kunt volstaan.

Hij begon met een bekend stuk, de *Fantaisie Hongroise* van Johann Kaspar Mertz. Hij wist de virtuoze introductie en de swingende dans mooi te fraseren en vertoonde flexibiliteit bij de kleine missers.

Toen werd het tijd voor zijn huzarenstuk, de hele *Sonata Op. 47* van Alberto Ginastera. Ik dacht dat het stuk zo langzamerhand uit de mode was, maar nee.

Omdat ik al aan het stuk gewend was, kon ik het veel beter waarderen. Stanikowski maakte er een spannende en boeiende uitvoering van, waarbij je soms op het puntje van de stoel zat. Hij beschikte over een heel repertoire van klankkleur en effecten om de uitvoering kracht bij te zetten. Weliswaar was zijn *Finale* wat minder gepassioneerd dan die van Bettencourt, maar hij bezat wel een grotere nauwkeurigheid in de brede passages.

Ook Michal Stanikowski heeft een website in het dotcom domein (<http://michalstanikowski.com>). Ook deze site is meertalig (Pools, Engels en Duits). De sobere maar frisse layout geeft toegang tot de biografie, foto's en video's en de lijst van CDs. Een site met groeipotentieel.

De laatste voor de pauze werd Albert Pia. Hij had bij zijn uitvoering wat mij betreft een beetje last van het feit dat Denis Azabagic de avond ervoor precies dezelfde stukken ook al had gespeeld. Dan ligt de verleiding voor een oneerlijke vergelijking al gauw op de loer! ;-) Gelukkig zit ik niet in de jury!

Hij begon met de *Variations on Oh Cara Armonia (das klinget so Herrlich)* uit *Il Flauto Magico* van Mozart, door Fernando Sor. Bij het spelen zorgde hij er duidelijk voor dat de muziek adem kreeg.

Het was raar, maar het leek alsof hij zich bij het spelen van die vergelijking met Azabagic bewust was. Hier en daar slopen er wat onzekerheden in de muziek, en een keer leek het met een bepaalde overgang tussen de variaties net alsof er iets miste.

Na Sor was het de beurt aan Manuel Ponce, de *Sonata Meridional*. De *Campo* moest iets op gang komen, maar in de *Copla* en de *Fiesta* had Pia de zaken netjes op de rit.

Albert Pia had geen website of Youtube filmpje. Daar valt dus weinig over te vertellen.

Het was tijd voor de pauze. Even frisse lucht, want het Theater Concordia wil bij dit soort gelegenheden flink opwarmen.

Na de pauze... Fabian Freesen was nummer vier op het toneel. Hij begon ambitieus met de *Prelude* uit de Vierde Luitsuite van Johann Sebastian Bach en sloot de excursie naar de barok af met de *Loure* uit dezelfde suite.

De *Prelude* ging in een stevig tempo met de nodige technische vaardigheid, want Freesen dempte bijvoorbeeld de zestiende noten in een aantal loopjes exact af. Op gegeven moment gaf hij een beetje gas tegen het einde, zodat ik vreesde dat hij er uit zou vliegen. Gelukkig niet, hij bleef boven de materie staan.

De rustigere *Loure* betekende geenszins een mindere uitdaging, want de trillers moeten precies in het raamwerk passen. Freesen deed dat uit de kunst.

Tres Piezas Espanolas van Joaquin Rodrigo werd Freesen's huzarenstukje, van oudsher is deze set een flinke uitdaging. De delen *Fandango*, *Passacaglia* en *Zapateado* hebben allemaal hun bijzonderheden en zijn technisch veeleisend.

Freessen begon de *Fandango* fel, herstelde zich fenomenaal van een slipje en speelde de dans spetterend naar het eind.

Ikzelf vind de *Passacaglia* het moeilijkste voor een gitarist, hoe hou je dat brede thema in de bas in alle rust vol terwijl de noten je aan alle kanten om de oren vliegen? Wel, Freesen bokste het voor elkaar.

De *Zapateado* werd een gepassioneerd gespeelde hordenloop waarbij de speler met grote muzikale voorsprong op het veld de finish passeerde. Het publiek voelde al aan wie er eerste of tweede ging worden met een daverend applaus.

Fabian Freesen bezat geen website of Youtube filmpje, maar wel een Facebookaccount.

Jona Kesteleyne sloot de finale af met twee werken, *Sonata 3* van Manuel Ponce en *Ritmata* van Edino Krieger.

Sonata 3 met de delen *Allegro Moderato*, *Chanson* en *Allegro non troppo* werd een heerlijk stukje *Musik zum Traumen* (denk er om, ik viel zeker niet in slaap!) met hele mooie klanken in het pastelspectrum. Ik heb heerlijk zitten luisteren.

Ritmata bezorgde me wat minder mooie mijmeringen, maar dat ligt aan mij. Krieger had naar rockgitaristen gekeken als ik zo de 'tapping' techniek van het eerste deel hoorde. Ondanks een kleine *slip of the string* bracht Kesteleyn het stuk tot een goed einde. Maar ja, deze muziek is toch niet mijn ding.

Na de laatste finalist was mij de winnaar duidelijk. Maar zoals altijd heeft de jury het laatste woord. Tot bij het avondconcert!

Concert Frank Bungarten

Traditiegetrouw is het podium vlak voor het laatste concert het toneel van de uitslag van het Axis Gitaar Concours en het bedanken van alle medewerkers aan dit mooie evenement.

De uitslag van het concours werd 1) Fabian Freesen, 2) Michal Stanikowski, 3) Jona Kesteleyn, 4) Ruben Bettencourt en 5) Albert Pia.

Winnaars gefeliciteerd!

Daarna was het tijd voor het welverdiende applaus voor alle medewerkers aan het Twents Gitaarfestival. De betrokkenen werden op het toneel geroepen en door de organisatie en het publiek bedankt met (respectievelijk) een roos en applaus. Ik was bijzonder verrast toen ik me ook op de Buhne moest melden wegens mijn verslaggeving van de festivals (ik stuurde trouw iedere keer een kopietje van het verslag naar de organisatie). *Mon encouragement!* Ik heb de roos doorgegeven aan Erna, mijn Lief want zij moedigde me jaren geleden aan om het eerste Twents Gitaarfestival te bezoeken.

Toen iedereen de handen lekker warm had van het applaus, kon het avondconcert beginnen. Frank Bungarten betrad het toneel.

Zijn eerste opmerking was: "Dit concert wordt net zo'n uitdaging voor jullie als voor mij."

Nou, dat klonk spannend! Het programma gaf een aanwijzing. Alle *Etudes* van Villa Lobos na de pauze!

Bij zijn eerste stuk lag de uitdaging helemaal bij hem. *Morceau de Concert Op. 54* van Fernando Sor, een van zijn langste stukken voor solo gitaar. Een *Introduction*, een *Thema* met zes variaties en een wals (*Allegro*) op het eind. Het was prettige muziek om naar te luisteren met een duidelijk hang naar de dramatiek van de opera.

Bij zijn tweede werk kwam er ook wat uitdaging bij het publiek te liggen. *Partita I in B-mineur BWV1002* van Johann Sebastian Bach, waarin hij met *Doubles* de thema's van de *Allemande*, *Courante*, *Sarabande* en *Tempo du Bourree* varieerde. Even voor de goede orde, *Double* betekende vaak *dubbel* zo veel noten in *dezelfde* tijd!

Bij de Bach partita toonde Bungarten zijn vaardigheden die ik al op zijn CD van 1987 had gehoord, maar dan wel een stuk sneller. Het was een hele kluit om de structuren van de *Allemande* en de *Courante* te volgen en bij de *Doubles* was ik de kluts kwijt. Wat een snelheid!

Gelukkig, we kwamen in wat rustiger vaarwater met de *Sarabande* en haar *Double*. Die stukken ken ik zelf, dus dat was leuk te horen hoe ze *uitmuntend* werden gespeeld!

Daarna werd de muziek weer duizelingwekkend.

De pauze bood een moment rust, maar ik was aan een kant wel benieuwd naar de *Etudes*. Ik heb er zelf nooit eentje uitgespeeld (ik gebruikte alleen het arpeggiopatroon van Nr. 1 als oefening), maar ik ken ze wel van de plaat. Ik draai ze eigenlijk nooit allemaal achter elkaar.

Heitor Villa Lobos schreef zijn *Douze Etudes* in 1929 om alle technische aspecten van de gitaar grondig te kunnen laten oefenen. Mijn voorzichtige inschatting was dat je tegenwoordig zeker twee conservatoriumjaren nodig hebt om ze meester te worden, als het al niet meer is. Als je ermee klaar bent, bezit je vakmanschap in bijna alle technische aspecten van de gitaar.

Het zijn bepaald stevige etudes, dus iemand die ze alle twaalf gaat spelen is bezig net een titanenklus. Dat was de uitdaging van Frank Bungarten.

Ook al bevatten Villa Lobos' *Etudes* veel muziek, begrijpen wat er gebeurt doe je als onbevangen en onervaren luisteraar lang niet altijd. Om dan toch bij de les te blijven, dat is de uitdaging van het publiek.

Beide partijen begonnen zodoende aan een hele onderneming toen Bungarten de eerste noten van *Etude Nr. 1* aanzette.

Na een *Etude* of vijf was ik de tel kwijt en dus effectief gezakt voor mijn examen voor academisch gitaarluisteraar. Maar ik vond een andere manier om de *Etudes* te waarderen.

Door de raad van Frank Bungarten bij mijn masterclass op te volgen: Observeren zonder oordeel.

Zo kon ik met eigen ogen aan zijn handbewegingen zien hoe goed Villa Lobos die etudes in elkaar had gezet. Moest je een tijdje zware akkoorden over de hals schuiven? Even losmaken met een paar toonladders. En zo zaten er allerlei oplossingen in om de handen en spieren en wellicht ook de geest in evenwicht te brengen ondanks de grote inspanning. Spanning - ontspanning in allerlei vormen. Als je dat eenmaal door hebt kun je het volhouden. Anders verzuren je spieren binnen de kortste tijd.

Het was Frank Bungarten gaande de rit ook wel aan te zien dat hij deze Etudemarathon als uitdaging ervoer.

Het deed me een beetje denken aan een passage die ik in *De Pelgrimstocht naar Santiago* van Paulo Coelho tegenkwam. In het hoofdstuk *Opdracht en Gehoorzaamheid* krijgt de hoofdpersoon -Coelho zelf- van zijn begeleider Petrus de opdracht om een omgevallen en bijna (maar nog niet helemaal) afgebroken kruis langs de weg weer overeind te zetten. Omdat Coelho gewond is aan zijn handen, is het een bijna onmogelijke opdracht, hij moet het kruis losmaken, een nieuw gat graven en het veel meer dan manshoge kruis er weer in zetten. Maar ongehoorzaamheid is geen optie, want dan eindigt de tocht.

Coelho slaagt na een lange worsteling ondanks de wanhoop en zijn beperkingen, omdat hij op het idee komt het probleem van meer kanten te bekijken. Hij wilde een gat graven om het kruis in te zetten. Toen dat onvoldoende lukte omdat hij op rots stuitte, besloot hij zijn mind set te veranderen en de aarde rond het gat op te hogen met stenen.

De opdracht van de *Etudes* van Villa Lobos luidt: 'Word een technisch begaafd musicus op de gitaar'. Iedere vakman en kunstenaar heeft goed gereedschap nodig om creativiteit vorm te geven. Iedere Etude belicht een aantal technische en muzikale aspecten. Een enkele etude is al een opgave en vereist gehoorzaamheid aan het soms hardvochtige materiaal.

Wel, het uitvoeren van alle *Etudes* van Villa Lobos achter elkaar lijkt een beetje op Coelho's exercitie. Een ongekende prestatie. Bewonderingswaardig.

Maar toch wel wat minder muziek dan ik gehoopt had.

Tenslotte

Het festival is weer voorbij. De mensen gaan weer naar huis. Ik heb van iedereen die ik kende of herkende afscheid genomen.

Vier dagen zijn weer omgevlogen. Ik krijg het onvermijdelijke gevoel van weemoed. Gelukkig komt er volgend jaar weer een festival!

Ik weet dat ik de morgen erna wel een kater zal hebben, die maandag waarop je weer gewoon aan de gang moet. Maar dat verhaal kennen jullie al, want daar ben ik dit jaar mee begonnen!